

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler: OMÜ örneği¹

Factors affecting university students' entrepreneurship intentions: The case of OMU

Sabina Abdigany Kyzy²

Ali Kahramanoğlu³

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Girişimcilik ve Yenilikçilik Bölümü, Yüksek Lisans, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye

sabinaabdyganykyzy@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9030-1039

³ Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra İşletme Fakültesi, Samsun, Türkiye

ali.kahramanoglu@omu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8333-9151

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Ali Kahramanoğlu,

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra İşletme Fakültesi, Samsun, Türkiye

ali.kahramanoglu@omu.edu.tr

Başvuru/Submitted: 1/08/2022

1. Revizyon/1st Revised: 2/09/2022

2. Revizyon/2nd Revised: 14/09/2022

Kabul/Accepted: 21/09/2022

Yayın/Online Published: 25/09/2022

Atf/Citation: Abdigany Kyzy, S., & Kahramanoğlu, A., Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler: OMÜ örneği, bmij (2022) 10 (3): 1066-1081, doi: <https://doi.org/10.15295/bmij.v10i3.2105>

Öz

Girişimcilik sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte, ekonomik kalkınmada ve gelişmede temel dinamiklerden biri haline gelmektedir. Üniversitede öğrenim gören kendi işini kurmak isteyen ve ülke ekonomisinde istihdam yaratarak katkıda bulunmak isteyen öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitimi onların girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı üniversitede eğitim alan kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri incelemektir. Bu bağlamda Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde (İİBF) öğrenim gören 446 kadın öğrenciler üzerinde araştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin eğitim seviyesi, ailede girişimcinin olması ve alınan girişimcilik dersi girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Planlanmış Davranış Teori 'ye göre davranışa yönelik tutum ve kişisel norm unsurları girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu ancak varsayılan davranış kontrolünün etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Arahtar Kelimeler: Girişimcilik, Planlanmış Davranış Teorisi, Kadın Girişimcilik Eğilimi, Kişisel Norm, Varsayılan Davranış Kontrolü, Davranışa Yönelik Tutum

İel Kodları: M10, L26, L30

Abstract

Entrepreneurship is becoming one of the essential dynamism in the transition from an industrial society to an information society, economic development, and development. Entrepreneurship education received by university students who want to start their businesses and contribute to the country's economy by creating employment favourable affects their entrepreneurial intentions. This study aims to determine the factors affecting the entrepreneurial intention of female university students. In this context, a study was conducted on 446 female students at the Faculty of Economics and Administrative Sciences (FEAS) of Ondokuz Mayıs University. According to the findings obtained as a result of the study, it was found that the parent's education level, the existence of an entrepreneur in the family, and the entrepreneurship education taken were adequate for the entrepreneurship intention. According to the Theory of planned behaviour, it has been revealed that the elements of attitude toward and subjective norms affect entrepreneurial intention. Still, perceived behaviour control has not been statistically significant.

Keywords: Entrepreneurship, Theory of Planned Behaviour, Female Entrepreneurship Intention, Subjective Norm, Attitude Toward, Perceived Behaviour Control

İel Codes: M10, L26, L30

Extended Abstract

Factors Affecting University Students' Entrepreneurship Intentions: The Case Of OMU

Literature

In some studies, demographics and personal and environmental characteristics have been determined as factors affecting entrepreneurship tendency. For example, de Pillis (1998), in his study, titled, revealed that personal characteristics and social values are factors affecting entrepreneurial intention. However, different studies analyse the determinants of entrepreneurial intention by gender of the interviewees, but the final results are still mixed. Wang and Wong (2004) in this study, it was tried to determine what university students' interests in entrepreneurship were. According to the results, it was found that business experience factors, demographic factors, family, gender, and education level of parents affect students' interest in entrepreneurship.

Research subject

This study investigates the factors affecting the entrepreneurial intention of female university students

Research purpose and importance

This study aims to determine the factors affecting the entrepreneurial intention of female university students. Entrepreneurship intention of female students has been investigated by both the elements of Ajzen's Planned Behaviour Theory (TPB) and demographic factors (gender, whether there is an entrepreneur in the family, GPA and education level of parents). On the other hand, entrepreneurship education's effects on the entrepreneurship intention of female students are researched.

Contribution of the article to the literature

This study provides up-to-date information to academics and researchers, contributes to academic debates on entrepreneurial disposition, education and training, and a comprehensive study of the factors affecting female students' motivation and intention to promote entrepreneurial activity.

Design and method

The research population comprises female students taking the entrepreneurship course at the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Ondokuz Mayıs University. The survey was conducted with 446 female students by face-to-face interview method. At the end of the research, the descriptive statistics data were analysed to achieve the study's aim. Questionnaires and hypotheses were tested with a convenience sampling method at a 95% confidence interval.

Research type

This is qualitative research. Also, demographical information is demanded from the participants. The obtained data were analysed with the SPSS package programs.

Research problems

The research seeks answers to the following questions: Does affect the entrepreneurship intention of female students the elements of Ajzen's Planned Behaviour Theory, demographic factors and entrepreneurship education?

Data collection method

This research was conducted using quantitative research methods and techniques. Data were collected by survey technique. The data is gathered via a face-to-face questionnaire delivered. Four hundred forty-six participants have been reached with this method. Data were collected with the convenience sampling method.

Quantitative/qualitative analysis

The primary purpose of this study is the effect of demographic characteristics, Theory of Planned Behaviour and entrepreneurship education on the entrepreneurship intentions of female students and the relationship between them. Therefore, the obtained data were analysed in SPSS statistical Analysis Program. In addition, confirmatory factor analysis, percentage frequency analysis, T-Test, regression and correlation chi-square test were performed on the above data.

Research model

The Research Model is expressed in Figure 1.

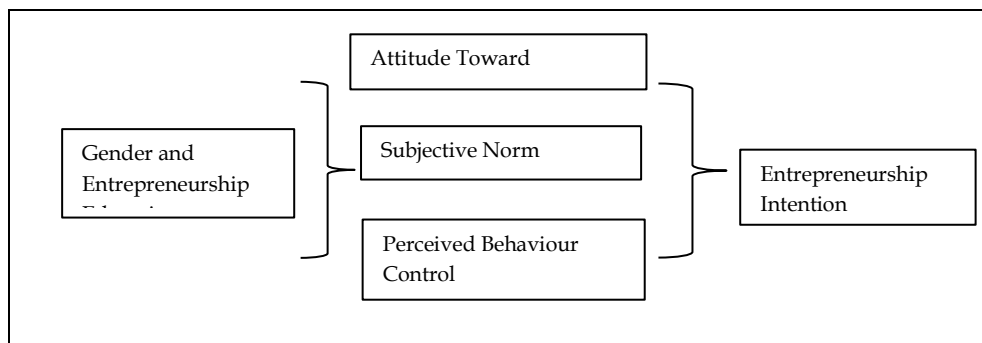

Figure 1: The Research Model of Entrepreneurship Intention

Research hypotheses

Within the scope of the research, a total of 7 hypotheses were tested. The hypotheses to be tested in the study are determined as follows.

H1: The mother's education level has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

H2: The father's education level has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

H3: The entrepreneur in the family has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

H4: Entrepreneurship education has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

H5: The attitude toward the post-school professional ideal has a meaningful and positive effect.

H6: Perceived behaviour control has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

H7: The subjective norm has a meaningful and positive effect on the post-school professional ideal.

Findings and discussion

Findings as a result of the analysis

According to the findings obtained as a result of the study, it was found that the parent's education level, the existence of an entrepreneur in the family, GPA, and the entrepreneurship education taken were influential on the entrepreneurship intention. According to TPB, it has been revealed that the elements of attitude toward and subjective norm affect entrepreneurial intention, and perceived behaviour control has not been statistically significant. When we look at the factors affecting the entrepreneurial tendency of female students, we can see that everything starts from the first family. Being educated and educated parents give importance to the education of their children. According to our results, the parent's education level affects the student's academic success. Likewise, we can see a significant relationship between the parent's education level and their entrepreneurial tendency. In this context, we can see that the entrepreneurship course also directs students to entrepreneurship. For this reason, the fact that the student's parents are educated contributes to their being successful and broad-minded entrepreneurs.

Hypothesis test results

In this context, while H1, H2, H4, H5 and H6 were accepted, H3 and H7 were rejected.

Discussing the findings with the literature

As a result of the research conducted by the students by measuring the entrepreneurial tendencies separately before and after the education, it was seen that entrepreneurship education had a statistically significant effect on entrepreneurship tendency (Polatçı and Cindiloğlu Demirer, 2018; Uygun and Güner, 2016). As a result, it has been observed that the education of both parents has a positive effect on their daughters becoming an entrepreneur in the future. In the literature, studies on students gave similar results (Seçgin, 2020; Kayış, 2010; İbicioğlu, 2009; Hız & Karaosmanoğlu, 2015). According to the findings, it was found that there is a significant relationship between attitude towards behaviour and professional ideal. It has been determined that the more a student has a positive attitude toward performing a behaviour, the higher their tendency to perform that behaviour (Ekici, 2016, Bozkurt and Çetinkaya, 2014, Krueger, 2001, Shook and Bratinu, 2010). Moriano, Gorgievski, Laguna, Stephan and Zarafshani (2011); Linan (2016) found a significant relationship between subjective norms and perceptions of entrepreneurial tendency. In some studies, on the contrary, it has been concluded that the personal norm does not affect entrepreneurial tendency. Koe, Sa'ari, Majid, and Ismail (2012) found a weak relationship between subjective norms and entrepreneurial tendency. When the results obtained were examined, it was seen that there was no significant relationship between perceived behavioural control and professional ideal. However, when we examine the literature, it has been revealed that the effect of assumed behaviour control on entrepreneurial tendency is high, for example, Shook and Bratinu (2010), Bozkurt (2014), and Tung (2011).

Conclusion, recommendation and limitations

Results of the article

The behavioural attitudes of students to get rich, a good job opportunity, challenge, prove oneself and earn high income etc. form attitudes. This result shows that female students generally want to be entrepreneurs to balance their private and business life, prove themselves and increase their self-confidence, rather than earning a lot of money. It was found that the default behavioural control did not affect the entrepreneurial tendencies of the students and did not give results consistent with the studies in the literature. This result suggests that social recognition is significant for the students interviewed. Since female students are still at the stage of clarifying their preferences in choosing a profession, the opinions of parents, spouses, friends and other close people can affect their choices in making right or wrong decisions and solving problems.

Suggestions based on results

This study provides up-to-date information to academics and researchers, contributes to academic debates on entrepreneurial disposition, education and training, and a comprehensive study of the factors affecting female students' motivation and intention to promote entrepreneurial activity.

Limitations of the article

Future research could explore the entrepreneurial intentions of students across different countries to understand the drivers of entrepreneurial activity better. Finally, improvements in entrepreneurship courses are needed to provide a good education for university students, and more studies on gender issues need to be developed to avoid the barriers mentioned above-affecting women's entrepreneurship.

Giriş

Girişimcilik, faaliyetlerin ve imkanların artmış olması ve girişimcilik kavramının toplum tarafından benimsenmesi sebebi ile günümüzde değeri hızla yaygınlaşmaktadır. Girişimcilik faaliyetlerinde aktif kesimin üniversite öğrencilerinin olduğu düşünülmektedir, çünkü üniversite öğrencilerinin girişimci olmaya dair hedef ve istekleri vardır. Sektörde yeni firmaların ortaya çıkması, pazarlanacak olan yeniliğin gelişmesine, yaşanan rekabet sonucunda yeni fikirlerin geliştirilmesine, para akışının sağlanması ve ekonomik olarak güçlenmeye katkı sağlamaktadır (Ries, 2011).

Girişimciliğin ekonomiye ve sosyal yaşama olan etkilerini araştıran alan uzmanları girişimcilik eğitiminin önemini vurgulamaktadırlar (Uygun ve Güner, 2016). Girişimcilik alanı sadece yenilik yaratmakla sınırlı kalmamakla birlikte çalışabilecek nüfusa iş imkânı sunmakta ve sektörde fayda verici bir rekabetin oluşmasını sağlamaktadır (Linan, 2016). Girişimci olma fikri öğrenciler başta olmak üzere gençler için artık daha çekici bir hale gelmiştir. Girişimcilik günümüzdeki gençler tarafından kişisel özgürlüklerini kaybetmeden, sınırlandırılmadan kendileri için istihdam yaratma aracı olarak görülmektedir (Martinez, Mora ve Vila, 2007). Girişimcilik eğitimleri günümüzde hızla yaygınlaşmaktadır. Üniversitelerde verilen girişimcilik derslerinin amacı, öğrencilere girişimcilikle ilgili teorik bilgi vermekle beraber onların girişimcilik eğilimlerini ve potansiyellerini ortaya çıkarılmasıdır (Yıldız ve Zehir, 2019). Bu makalede, girişimcilik konusunda büyük bir potansiyele sahip oldukları düşünülen üniversite kadın öğrencilerinin girişimcilik niyetleri analiz edilmiştir. Çalışmanın kadın girişimciliği konusuna göre konumlandırılması, Ajzen'in girişimci olma niyetinin bazı mantıksal yapılara bağlı olduğunu belirten planlı davranış teorisini (PDT) özetlemektedir. Bu teoriye göre, girişimcilik eğiliminin üç geleneksel ana unsurları olan girişimcilik eğiliminde niyeti etkileyen davranışa yönelik tutum, kişisel normlar ve algılanan davranışsal kontrol değişkenlerine odaklanmaktadır. Bununla birlikte çalışmada, girişimcilik niyetlerine ilişkin kadın öğrenciler örneğinden alınan anket verileri analiz edilmiştir. Çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde eğitim alan kadın öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Araştırma sürecinde yöntem olarak nicel araştırma yöntemi kapsamında anket tekniği kullanılmıştır.

Bu çalışma üç kısımdan oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde girişimcilik kavramı, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimine ve girişimcilik eğitiminin önemine kısaca değinilerek çalışmanın genel çerçevesi oluşturulmuştur. Literatür taraması bölümünde çalışmanın hipotezleri ve modeli, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğiliminde kadın öğrencilerin yeri, PDT konusunda literatür desteği ile birlikte detaylı şekilde irdelenmiştir. Araştırma sürecinin aktarıldığı bölümde, araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve sınırlılıkları, araştırmada kullanılan yöntemle değinilmiştir. Bulguların aktarıldığı bölümde, araştırma sürecinde katılımcılardan elde edilen bilgilere yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde, araştırma ile ilgili genel bir değerlendirme yapılarak elde edilen bulgulara yönelik oluşan çıkarımlar aktarılmış, araştırma sonuçları ışığında alan yazına katkı sunacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir. Son kısmı "Kaynaklar" takip etmektedir.

Literatür incelemesi, hipotezler ve araştırma modeli

Girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğiliminde kadın öğrencilerin yeri

Girişimcilikte belirgin olan cinsiyet dengesizliği ile mücadele etmenin bir yolu girişimcilik eğitimidir; bu nedenle, örgün eğitim yoluyla kadınları girişimcilik fırsatları konusunda eğitmek, daha yüksek katılım düzeylerini teşvik etmelidir (Jones, 2014). Girişimcilik eğitimi, öğrencileri girişimci temellerini arttıracak becerilerle donatmalıdır (Gorman, Hanlon ve King, 1997; OECD, 2011) ve öğrencileri ilgili insan sermayesi becerilerini kazanmaya teşvik etmeleri önemli bulunmuştur (Gupta ve York, 2008).

Girişimcilik eğitiminin faydaları, kadın ve erkek öğrencileri için aynı değildir. Bağlantı becerisini kazanan girişimcilik eğitim alan öğrencileri, girişimcilik eğitim almayan öğrencilere göre daha yüksek girişimcilik niyeti bildirmektedir. Eğitim almayan kadın öğrenciler ve eğitim almayan erkek öğrenciler de iletişim becerisi ve niyet arasındaki ilişkiye göre önemli ölçüde farklılık göstermiştir. İletişime hazır bulunuşluk ve niyet arasındaki ilişki, girişimcilik eğitimi almayan kadın öğrenciler hariç tüm gruplar için pozitifdir. Risk algılama becerilerinden bahseden hem erkek hem de girişimcilik eğitimi almayan öğrenciler daha yüksek niyet bildirirken, risk algılama becerilerinden bahseden kadın öğrenciler daha düşük niyet bildirdiği tespit edilmiştir (Solesvik, 2016). Üniversitelerde girişimcilik eğitimi almak, öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemektedir aynı anda onların başarılı bir girişimci olmaları için önemli olan davranış normlarını öğrenmelerini sağlamaktadır (Bozkurt, 2011). Literatürdeki bu bulgulardan hareketle H4 hipotezi şu şekilde geliştirilmiştir:

H₄: *Girişimcilik eğitimi alma ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Kerse vd., (2017) girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyeti üzerinde olan etkisinde öz-yetkinliğin tam aracı rol üstlendiği bulunmuştur. Bu bağlamda öğrencinin girişimcilik eğilimini belirlemede sadece eğitim yeterli olmadığı, başka faktörlerin de mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Balaban ve Özdemir, 2008; Tanrıverdi vd., 2016). Girişimcilik niyetinin oluşmasında bazı genetik özelliklerle beraber; cinsiyet, aile, gelir düzeyi, çevre ve eğitim gibi faktörlerin önemli rol oynadığı bulunmuştur (Arslan, 2002).

Yüzüak (2010) çalışmasında kadın öğrencilerin girişimcilik eğitimi ile birlikte ailede girişimci olması ve ebeveynlerin eğitim seviyesi girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Çelik, İnce ve Bozyiğit'e (2014) göre ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarının gelecekteki mesleki yönelişleri mesleğin geliri değil mesleğin statüsü olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürdeki bu bulgulardan hareketle H1 ve H2 hipotezleri şu şekilde geliştirilmiştir:

H₁: *Annenin eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₂: *Babanın eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Patır ve Karahan (2010) makalelerinde ailede tecrübeli girişimcinin olması ve gerekli sermayenin bulunması, ailesinin veya yakın çevresinin verebileceği desteğe güvenen öğrencilerin girişimcilik konusunda daha cesaretli oldukları tespit edilmiştir. Çelik, İnce ve Bozyiğit (2014) araştırmalarında öğrencilerin ailelerinde veya yakın çevrelerinde girişimci olması onların girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Korkmaz (2012) çalışmasında öğrencilerin ailelerinde girişimci olması, onların girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Literatürdeki bu bulgulardan hareketle H3 hipotezi şu şekilde geliştirilmiştir:

H₃: *Ailede girişimci olması ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Planlanmış davranış teorisi

Ajzen (1991) geliştirdiği planlanmış davranış teorisi neredeyse tüm davranış biçimlerine uygulanabilir ve profesyonel kariyer seçimleri de dahil olmak üzere çok çeşitli alanlarda iyi sonuçlar göstermiştir (Ajzen, 2001; Kolvereid, 1996). Planlanmış davranış teorisi, davranışı etkileyen üç motivasyonel faktörü kapsamaktadır, (Ajzen, 1991):

- Varsayılan davranış kontrolü, ilgilenilen davranışın (girişimci olma) uygulanmasındaki kolaylık veya zorluk algısı olarak tanımlanmaktadır.
- Davranışa yönelik tutum, girişimcinin kişiliğinin olumlu veya olumsuz kişisel değerlendirmesinin derecesi anlamına gelmektedir.
- Kişisel norm, girişimci davranışı yapmak veya yapmamak için algılanan sosyal baskıyı ölçmektedir.

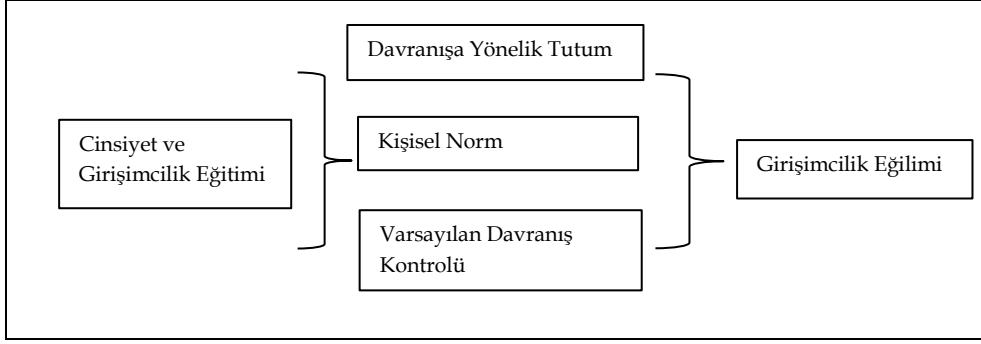
Bu üç unsur açıklayıcı niyet değişkenlerini oluşturmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar sonucunda öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile girişimcilik eğiliminin unsurları davranışa yönelik tutumu ve varsayılan davranış kontrolleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, kişisel normun ise öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı ortaya koyulmuştur (Bozkurt, 2014; Ekici, 2016). Koe vd. (2012) çalışmalarında kişisel norm ile girişimcilik eğilimi arasında zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür. Literatürdeki bu bulgulardan hareketle H5, H6 ve H7 hipotezleri şu şekilde geliştirilmiştir:

H₅: *Davranışa yönelik tutum ile okulu bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₆: *Kişisel norm ile okulu bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₇: *Varsayılan davranış kontrolü ile okul bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Araştırmanın modeli ve hipotezleri Ajzen (1991) ve Yüzüak (2010) çalışmalarından derlenmiştir. Araştırmanın modeli Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1: Girişimcilik Niyeti Araştırma Modeli

Kaynak: Yazarlar tarafından üretilmiştir

Araştırmanın modeli Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisindeki girişimcilik eğilimi 3 ana unsurlarından yararlanarak oluşturulmuştur.

Yöntem

Bu çalışma için 27.08.2021 tarih ve 2021/650 karar sayılı Ondokuz Mayıs Üniversitesi etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmada, üniversitede eğitim gören kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimi hakkında araştırma yapılmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, girişimcilik eğitimi alan üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimine etki eden faktörlerin alınan girişimcilik eğitime olan etkisini incelemek ve arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Araştırmanın yöntemi, kapsamı ve sınırlılıkları

Bu çalışmada, bir yüksek lisans tezinden (Yüzüak, 2010) alınan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket, toplam 32 soru içeren iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümü literatürden derlenerek oluşturulan demografik sorular, ikinci bölümü Ajzen'in oluşturduğu Planlanmış Davranış Teorisinin unsurları olan varsayılan davranış kontrolü, davranışa yönelik tutum ve kişisel norm içermektedir.

Anketin birinci bölümü katılımcıların demografik özelliklerini belirleyen 8 sorudan (Tablo 1) oluşmaktadır. Birinci bölüm katılan öğrencilerin akademik başarıları, anne ve babanın eğitim seviyesi, ailede girişimci olup olmadığı, okuldan sonraki mesleki idealleri, girişimcilik dersi/eğitimi alıp almadıkları, aldığı girişimcilik eğitimin girişimciliğe yönlendirip yönlendirmediği gibi demografik sorular içermektedir. İkinci bölümde katılan öğrencilerin PDT'nin üç unsuru ile ilgili girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik 24 soruluk (Tablo 2) 5'li Likert Ölçeği ifadeleri bulunmaktadır. Katılım dereceleri kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum ifadeleridir

Araştırma örneklemini, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören kadın öğrenciler olarak sınırlandırılmıştır. Fakültede 2021-2022 yılına göre 801 kadın öğrenci öğrenim görmektedir. 801 öğrencinin tamamına ulaşmak zaman açısından ve pandemi sürecinde sınırlılıklar olması nedeniyle kolayda örneklem yöntemiyle seçilmiş 500 kadın öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Araştırma anketi 2021-2022 yılı güz döneminde, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören 446 kadın öğrencilere yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır.

Araştırma sonunda çalışmanın amacına ulaşmak için tanımlayıcı istatistikler kullanılarak elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Anket ve hipotezler %95 güven aralığında kolayda örneklem yöntemiyle test edilmiştir. Çalışmada Bağımsız Örneklem t-Testi, Ki-kare testi, Frekans analizi, Regresyon analizi, yöntemleri kullanılmıştır. Testin sonucunda hipotezlerin olumlu sayılması için $p < 0,05$ değeri bu koşula göre yorumlanmıştır.

Bulgular

Tanımlayıcı istatistikler

Katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler	Frekans	%	Özellikler	Frekans	%		
	3 altı	272	61,0	Ücretli	235	52,7	
Akademik Başarı	3 üzeri	174	39,0	Mesleki İdeal	Kendi işi	211	47,3
	Lise ve altı	280	62,8		Lise ve altı	278	62,3
Anne Eğitim	Üniversite	166	37,2	Baba Eğitim	Üniversite	168	37,7
	Evet	206	46,2		Evet	379	85
Ailede Girişimci var mı?	Hayır	240	53,8	Girişimcilik Dersi Aldım	Hayır	67	15
	Anne	69	15,5		Evet	332	74,4
Ailede Girişimcilerin Akrabalık Derecesi	Baba	52	11,7	Bu Ders Beni Girişimciliğe Yönlendirdi	Hayır	114	25,6
	Akraba	7	1,6				

Frekans tablosuna göre katılımcıların akademik başarı notlarına bakıldığında 3 ve altı 272 kişi (%61,0) 3 ve üzeri olanlar ise 174 kişi ile (%39,0) katılım sağladığı görülmektedir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna bakıldığında lise ve altı 280 kişi (%62,8) üniversite mezunları ise 166 kişi (%37,2) olduğu görülmektedir. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna bakıldığında lise ve altı 278 kişi (%62,3) üniversite mezunları ise 168 kişi (%37,7) olduğu görülmektedir. Katılımcıların %52,7 ‘si okul sonrası ücretli işte çalışmak, %47,3 ise kendi işini kurmak istedikleri görülmektedir. Katılımcıların %46,2’sinin (206) ailesinde girişimci olduğu görülmektedir. Ailedeki girişimcilerin ise %15,5’i (69) anneleri, %11,7 (52) babaları, %1,6 (7) ise akrabaları olduğu görülmektedir. Ankete katılım gösteren katılımcıların %85’i, (379) girişimcilik dersini almaktadır, alınan girişimcilik dersi ise katılımcıların %74,4’nü (332) girişimciliğe yönlendirdiği görülmektedir.

Çalışmada kullanılan ölçeğin tutarlılığını ölçmek için güvenilirlik analizleri uygulanmıştır. Ölçeklere ait güvenilirlik değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Ölçek Soruları

Davranışa Yönelik Tutum	
1	İleride bir gün girişimci olmayı düşünüyorum.
2	Fırsatlar oluştuğunda girişimci olacağım.
3	Girişimci birisi özel hayatı ve iş hayatının dengesini daha iyi kurar.
4	Gelecekteki mesleğimde kendi kendimi yönetmek isterim.
5	İşimde karşılaşacağım güçlüklerle uğraşabilirim.
6	İş ve özel hayat arasındaki dengenin önemli olduğunu düşünüyorum.
Varsayılan Davranış Kontrolü	
7	Girişimci olurken karşılaştığım her zorluğu yeneceğime inanıyorum.
8	Girişimci olabilmek için yeterli kapasitedeki özelliklere sahip olduğuma inanıyorum
9	Girişimci olmak uygun bir seçenek görünüyor.
10	Girişimcilik pratik bilgi gerektirir. (know-how)
11	Girişimci olmak iş fikirlerinde yaratıcı olmayı gerektirir.
12	Yeni bir iş kurmak finansal olarak çok destek gerektirir.
13	Girişimcilik için yeterli devlet desteği yoktur.
Kişisel Norm	
14	Girişimci olmak için bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.
15	Kendimi iyi iş fırsatlarını değerlendirebilecek biri olarak görüyorum.
16	Yeni iş fikirlerini planlamak için yeterince yaratıcıyım.
17	Finansal desteğin olmaması beni girişimci olmaktan alıkoymaz.
18	Girişimcilik fikirlerimi devlet desteği etkileyemez.
19	Destek içermeyen bir ortam benim girişimciliğimi engelleyemez.
20	Başkalarının fikirlerine girişimci olmadan önce önem veririm.
21	Girişimci olup olmama konusunda başkalarının fikirlerini dinlerim
22	Girişimci olup olmamam konusunda çevremdekilerin etkisi vardır.
23	Girişimci olmak istemem tamamen kendi kararımıdır.
24	Anne ve babam girişimci olmam konusunda olumlu düşünce içerisindedir.

Tablo 3: Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Cronbach Alfa değeri	Standartlaştırılmış Cronbach Alfa değeri	Öge Sayısı
0,840	0,851	24

Tablo 3’de yer alan test sonucunda Cronbach's Alpha değeri = 0,840 çıkmıştır, sonuca göre Cronbach's Alpha değeri 0,7’den büyük olduğu için ölçek güvenilirliği sağlanmıştır.

Tablo 4: Ölçek Soruları İstatistikleri

	Öge Silinirse Ölçek Ortalaması	Öge Silinirse Ölçek Farkı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon	Kare Çoklu Korelasyon	Öge Silinirse Cronbach Alfa Değeri
Soru 1	91,36	107,408	0,250	.	0,840
Soru 2	90,41	109,731	0,247	.	0,838
Soru 3	90,66	94,836	0,791	.	0,815
Soru 4	90,54	97,134	0,663	.	0,821
Soru 5	90,63	101,304	0,653	.	0,824
Soru 6	90,72	102,262	0,683	.	0,824
Soru 7	90,83	97,987	0,790	.	0,818
Soru 8	90,54	106,770	0,422	.	0,833
Soru 9	90,31	109,312	0,372	.	0,836
Soru 10	90,69	111,784	0,096	.	0,843
Soru 11	90,90	115,881	-0,139	.	0,850
Soru 12	90,38	109,175	0,372	.	0,835
Soru 13	90,50	107,154	0,414	.	0,833
Soru 14	90,66	101,916	0,624	.	0,825
Soru 15	90,73	99,851	0,757	.	0,820
Soru 16	91,28	100,435	0,563	.	0,826
Soru 17	91,52	111,527	0,092	.	0,844
Soru 18	91,19	96,835	0,559	.	0,826
Soru 19	92,25	113,819	-0,051	.	0,857
Soru 20	92,35	124,474	-0,485	.	0,868
Soru 21	92,46	108,977	0,177	.	0,843
Soru 22	90,77	102,046	0,530	.	0,828
Soru 23	90,80	96,418	0,791	.	0,816
Soru 24	90,51	106,394	0,635	.	0,830

Tablo 5: Ölçek İstatistik

Ortalama	Varyans	Standart Sapma	Öge Sayısı
94,91	114,143	10,684	24

Tablo 4 ve 5 incelendiğinde ortalama= 94,91, varyans= 114,143 değerleri göz önünde bulundurarak güvenilirlik analizinin doğru çıktığı görülmüştür.

Deneklerden elde edilen verilerin kullanılması suretiyle yapılan faktör analizinin uygunluğunun test edilmesinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örnekleme ve Bartlett'in Küresellik testi kullanılmıştır.

Tablo 6: Faktör Analizi KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği Ölçümü	0,787
Yaklaşık. Ki-Kare	8916,653
Bartlett'in Küresellik Testi	SerbestlikDderecesi
	210
	Anlamlılık
	0,000

Test sonucunda Tablo 6'da görüldüğü gibi KMO değeri= 0,787 çıkmıştır. KMO değeri 0,60'dan büyük olduğu ve Anlamlılık(p) 0,05'den küçük olduğu için veri setinin faktör analizi yapmaya uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 7: Açıklanan Toplam Varyans

Bileşenler	Kare Yüklemelerin Çıkarma Topamları	Kare Yüklemelerin Döndürme Topamları		
	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	37,798	7,280	34,667	34,667
2	50,956	3,404	16,210	50,877
3	61,036	2,133	10,159	61,036

Analiz sonucunda ölçeği açıklayan 3 faktörün tüm ölçeğin %61,03'ünün açıkladığı elde edilmiştir. Bu oran %50 üzerinde olduğundan kabul edilmiştir.

Veri setinin normal dağılımını öğrenmek için basıklık ve çarpıklık ölçüleri kullanılmaktadır.

Tablo 8: Normal Dağılım Testi

	N	Min	Mak	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık		
	Stat.	Stat.	Stat.	Stat.	Stat.	Stat.	Std.Er	Stat	Std.Er
DYT	446	17	50	41,54	7,212	-0,283	0,116	0,926	0,231
VDK	446	15	40	34,31	3,910	-0,532	0,116	0,517	0,231
KN	446	26	58	43,93	6,123	-0,359	0,116	-0,606	0,231

Tablo 8'de görüldüğü gibi çarpıklık ve basıklık -3 ve +3 arasında olduğu için sayısal değişkenler normal dağılım göstermektedir.

Çalışmanın ana sorusu olan müşteri nezaketsizliği ile müşteri yönlü davranış arasındaki ilişkinin analiz edilmesi amacıyla Ki-Kare testi uygulanmıştır. Analize ilişkin sonuçlar Tablo 7'da verilmiştir.

Tablo 9: Ki-Kare Testi Sonuçları

Okul Sonrası Mesleki İdeal			
Pearson Ki-kare	Değer	Ser. Der.	Anlamlılık
Annenin Eğitim Durumu	19.429 ^a	1	0,000
Babanın Eğitim Seviyesi	21.192 ^a	1	0,000
Ailede Girişimci Var Mı	.008 ^a	1	0,931
Girişimcilik Dersi Alımı	31.975 ^a	1	0,000
Sayı	446		

Tablo 9'da ölçeklere ilişkin Ki-Kare testi sonuçlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların ailelerinde girişimci olması ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu elde edilmiştir. Öte yandan katılımcıların anne ve babalarının eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki ideal arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Girişimcilik dersi alan öğrencilerin okul sonrası mesleki ideal arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ki-Kare testi sonuçlarına göre ilgili H1, H2, H4 hipotezleri desteklenmemiştir, H3 hipotezi reddedilmiştir.

Ajzen'nin Planlanmış Davranış Teori'sinin unsurları olan davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel normun katılımcıların okul sonrası mesleki ideal arasındaki farkı belirlemek için Bağımsız Grup T Testi kullanılmaktadır.

Tablo 10: Davranışa Yönelik Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi

		N	Ort	Ss	Sd	T	P
Davranışa Yönelik Tutum	Ücretli	235	15,29	3,694	446	-10,698	0,000
	Kendi İşi	211	18,22	1,537			

Tablo 10'a göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin davranışa yönelik tutum alt boyutu puanlarının öğrencilerin okuldan sonra mesleki ideal değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=10,698$; $p<.05$). Hipotez 5 desteklenmiştir.

Tablo 11: Kişisel Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi

		N	Ort	Ss	Sd	T	P
Kişisel Norm	Ücretli	235	42,04	6,336	446	-7,25	0,000
	Kendi İşi	211	46,03	5,128			

Tablo 11'de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencilerin okul sonrası mesleki ideal değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-7,251$; $p<.05$). Hipotez 6 desteklenmiştir.

Tablo 12: Varsayılan Davranış Kontrolü ile Mesleki İdeal t-Testi

		N	Ort	Ss	Sd	T	P
Varsayılan Davranış Kontrolü	Ücretli	235	30,03	4,232	446	-1,578	,111
	Kendi İşi	211	30,60	3,378			

Hipotez 7 reddedilmiştir.

Sonuç, tartışma ve öneriler

Değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre, Ki-Kare testi sonucunda annenin eğitim durumu ile okul sonrası mesleki idealleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara göre kadın öğrencilerin okuldan sonra kendi işini kurmak isteyenlerin annelerinin eğitim durumlarının üniversite mezunu oldukları görülmüştür. Bu bağlamda, annelerin eğitilmiş olmaları kızlarının okuldan sonra kendi işini yapmaları konusunda önemli bir etken olabilmektedir. Aynı testi babalarının eğitim seviyesine göre analiz ettikten sonra ortaya çıkan bulgular annelerinin eğitim seviyesine göre elde edilen sonuçlar ile benzetilmektedir. Babaların yüksek eğitim seviyesi, kızlarının girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Sonuç olarak, annenin de babanın da eğitilmiş olması kızlarının ileride bir girişimci olmasında olumlu etki oluşturduğu gözlemlenmiştir. Literatürde, kadın ve erkek öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar benzer sonuçları vermiştir (Kayış, 2010; İbicioğlu, 2009; Hız ve Karaosmanoğlu, 2015; Çelik, İnce ve Bozyiğit, 2014). Bu bağlamda H1 ve H2 hipotezleri kabul edilmiştir. Yüzüak (2010), kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler çalışmasında annenin eğitim düzeyi ile kendi işini yapmak arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır hem lise altı hem de üniversite mezunu olan annelerin kızları okuldan sonra kendi işini yapmak istediği görülmüştür. Aynı çalışmada babanın eğitim durumu ile mesleki ideal

arasında anlamlı ilişki bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada kendi işini kurmak isteyen öğrencilerin babalarının eğitim durumu orta düzeyde olduğu görülmüştür. Çelik ve Gölpek (2018), girişimcilik eğilimini demografik özelliklere göre incelediği çalışmalarında, öğrencilerin anne ve babasının eğitim düzeyinin öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkilemediği sonucuna varmıştır.

Katılımcıların ailelerinde girişimci olup olmadığı ile mesleki ideal arasındaki ilişkiyi bulmak için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Bulgulara göre kadın öğrencilerin ailesinde girişimci olması onların okuldan sonra girişimci olmasını etkilemediği bulunmuştur ($p>0,05$). Sonuçlar incelendiğinde; ailesinde girişimci olan kadın öğrencilerin %47,1'inin kendi işini yapmak istediğini, %52,9'unun ise okuldan sonra ücretli bir işte çalışmak istediği görülmektedir. Bu bağlamda ailede anne, baba veya kardeşin girişimci olması kadın öğrencilerin okuldan sonraki meslek seçimini etkilemediği söylenebilir. H3 hipotezi reddedilmiştir. Benzer sonucu veren Kalkan (2011) davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolünün girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında ailede girişimcinin olup olmaması öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olmadığını sonucuna varmıştır. Bu sonuca uyum sağlamayan birtakım çalışmalar mevcuttur. Çalışmalarda ailede girişimci olması öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemediği sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin Yüzüak (2010) kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmasında ailede girişimcilerin olması okul sonrası girişimci olma tercihinin olumlu etkilediği sonucuna varmıştır. Benzer sonuç Akman (2021), öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde aile etkisinin çok yönlü frekans tabloları analiziyle belirlenmesi çalışmasında bulunmuştur. Sonuçlara göre anne ve babası girişimci olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi yüksek olduğu bulunmuştur. Girişimcilik eğiliminin demografik özelliklere göre incelediği Çelik ve Gölpek (2018) çalışmasında farklı olarak, öğrencilerin girişimcilik niyetine annesinden daha fazla, babasının girişimci olmasının etki ettiği görülmüştür.

Kadın öğrencilerin girişimcilik eğitimi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre girişimcilik dersi alan kadın öğrenciler okuldan sonra kendi işini yapmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Kadın öğrencilerin önemli bir kısmı alınan girişimcilik eğitimi okuldan sonra onları girişimciliğe yönlendirdiğini belirtmişlerdir. H4 hipotezi desteklenmiştir. Benzer sonucu veren Yüzüak (2010) çalışmasında da kadın öğrencilerin aldığı girişimcilik dersi okuldan sonra belirli bir kısmı kendi işini yapmak istedikleri görülmüştür. Benzer şekilde Rideout ve Gray (2013), Balaban ve Özdemir (2008), Gözek ve Akbay (2012), üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerine yaptığı çalışmalarında da girişimcilik dersi ile okuldan sonra mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde Büyükyılmaz, Karakaya ve Yıldırım (2016), girişimcilik eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada, cinsiyet ve eğitimin girişimcilik niyeti üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıdaki sonuçlarla uyumlu olmayan Çelik ve Gölpek (2018) araştırmalarında, öğrencilerin aldığı girişimcilik dersi okuldan sonra girişimci olmalarını etkilemediği sonuca ulaşılmıştır; yani girişimcilik niyetinin girişimcilik dersinden bağımsız olduğu ortaya koyulmuştur. Akçakanat (2014) çalışmasında, girişimcilik dersi alan öğrenciler almayanlarla kıyasla daha yüksek girişimcilik niyeti puanı elde etmiş, fakat aradaki fark anlamlı olmadığı görülmüştür.

Katılımcıların okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal ile davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek için analiz yapılmıştır. Bulgulara göre davranışa yönelik tutum ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durum öğrencinin bir davranışı gerçekleştirmede ne kadar çok olumlu bir tutuma sahiplerse, o davranışı gerçekleştirmeye yönelik eğilimlerinin de yüksek olacağı anlamına geldiği tespit edilmiştir (Ekici, 2016). H5 hipotezi kabul edilmiştir. Literatürde elde ettiğimiz bulgulara benzer davranışa yönelik tutumun mesleki ideal veya girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkilerini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Bozkurt ve Çetinkaya (2014), Krueger vd., (2001), Shook ve Bratinu (2010), Linan ve Chen (2009) çalışmalarında davranışa yönelik tutum değişkeninin üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği sonuçlar tespit edilmiştir. Son olarak, Krueger vd., (2000) da araştırmalarında girişimcilik eğilimini etkileyen en etkili faktörlerden birini davranışa yönelik tutum olduğu sonucuna varılmıştır.

Analiz sonuçlarında kişisel norm ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu durumda, öğrencilerin ailelerin, yakın çevrelerinin, sınıf arkadaşların sosyal baskıları onların mesleki ideallerini veya girişimcilik eğilimlerini pozitif olarak etkilediği söylenebilir. H6 hipotezi kabul edilmiştir. Literatüre bakıldığında kişisel norm girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi tartışmalı ve farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Bulgulara göre benzer sonuçları veren çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Van Gelderen (2008), Moriano vd., (2011) çalışmalarında kişisel norm ile girişimcilik eğilimi algıları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bazı çalışmalarda ise tam tersi kişisel normun

girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ekici (2016) üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemede PDT'si ve girişimcilik eğitiminin rolünü incelediği çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini kişisel norm etkilemediği görülmüştür. Öğrencilerin ebeveynleri, yakın arkadaşları, sınıf arkadaşları tarafından karşılaştıkları sosyal baskılar ile onların girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde Bozkurt (2014) çalışmasında kişisel normun öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Koe ve arkadaşları (2012) çalışmalarında kişisel norm ile girişimcilik eğilimi arasında zayıf bir ilişki olduğu elde edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin düşüncelerine ve kararlarına yakın çevresinin etkisi oldukça güçlü olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar incelendiğinde varsayılan davranış kontrolü ile mesleki ideal arasında ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Hipotez H7 reddedilmiştir. Ancak literatür incelendiğinde varsayılan davranış kontrolü girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi yüksel olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, Shook ve Bratianu (2010) Romanyalı öğrencilerin girişimcilik eğilimini belirlemeye yönelik çalışmalarında, öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı ve çok etkili bir ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Bozkurt (2014) çalışmasında varsayılan davranış kontrolü ile öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında pozitif ilişkinin olduğu sonucuna varmıştır. Benzer şekilde Krueger ve arkadaşları (2000), da varsayılan davranış kontrol değişkeninin girişimcilik eğilimi üzerinde en güçlü etkisi olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde Linan ve Chen (2009) Tayvan ve İspanya'da öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında, Tayvan'lı öğrencilerin girişimcilik eğilimini en güçlü şekilde etkileyen unsur algılanan davranış kontrolü olduğunu bulunmuştur. Sonuç olarak birçok araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda varsayılan davranış kontrolü unsurunun girişimcilik eğilimi üzerinde çok etkili olarak bulunduğu rağmen, yapılan bu çalışma ile uyumluluk göstermediği sonuca ulaşılmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde; kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlere baktığımızda, her şey ilk aileden başladığını görülmektedir. Anne ve babaların eğitimi olmaları, çocuklarının da eğitimine önem vermektelerdir. Aynı şekilde anne ve babanın eğitim düzeyi ile girişimcilik eğilimi arasında da anlamlı ilişkinin olduğunu görülmektedir. Bu bağlamda alınan girişimcilik dersi de öğrencileri girişimciliğe yönlendirdiğini sonuçlarda görebiliriz. Bu nedenle öğrencinin anne ve babasının eğitimi onların başarılı ve geniş görüşlü bir girişimci olmalarına katkısını sağlamaktadır.

Girişimcilik eğiliminin üç unsuru davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü ile girişimcilik eğilimini ilişkilendirdiğimiz zaman şu sonuçlara ulaşıldığını söylenebilir;

Davranışa yönelik tutumu öğrencilerin zengin olma, iyi bir iş fırsatı, meydan okuma, kendini ispatlama ve yüksek gelir elde etmek vb. tutumlar oluşturmaktadır. Bu sonuç kadın öğrencilerin genelde çok para kazanmak tutumundan fazla özel ve iş yaşamını dengelemeye, kendini ispatlamaya ve kendine olan güvenini arttırmak amacıyla girişimci olmak istediklerini göstermektedir.

Varsayılan davranış kontrolü öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkilemediği bulunmuştur ve literatürde yapılan çalışmalarla uyumlu sonucu vermemiştir. Bu sonuç kadın öğrencilerin genelde yeterli finansal kaynağı olmadığını, dolayısıyla yeni bir iş kurmada bu eksiklik engel olabileceğini göstermektedir. Kendilerini girişimci olmaya hazır hissettiklerini ve kişisel yeteneklerini yetersiz buldukları söylenebilir.

Kişisel norm kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği sonucu vermiştir. Bu sonuç görüşülen öğrenciler için sosyal tanınmanın çok önemli olduğunu düşündürmektedir. Kadın öğrenciler, hala bir meslek seçimi konusunda tercihlerini netleştirme aşamasında olduğu için bu süreçte ebeveynlerin, eşlerin, arkadaşların ve diğer yakın kişilerin görüşleri doğru ya da yanlış karar vermede, problem çözmede seçimlerini etkileyebilmektedir.

Bu çalışma, akademisyenlere ve araştırmacılara güncel bilgiler sağlamakla birlikte girişimcilik eğilimi, eğitim ve öğretim konusunda akademik tartışmalarda katkıda bulunmakta ve kadın öğrencilerin bir girişimcilik faaliyetini teşvik etme niyetlerini ve motivasyonlarını etkileyen faktörler hakkında kapsamlı bir araştırma sunmaktadır.

Gelecekteki araştırmalar girişimcilik faaliyetlerinin itici güçlerini daha iyi anlamak için farklı ülkeleri arasındaki öğrencilerin girişimcilik niyetlerini araştırabilir. Son olarak da üniversite öğrencilerine iyi bir eğitim sağlamak için girişimcilik dersler konusunda iyileştirme yapılması gerekmektedir ve kadın girişimciliğini etkileyen yukarıda bahsedilen engellerden kaçınmak için toplumsal cinsiyet konularında daha fazla çalışma geliştirmek gerekmektedir.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review:

Dış bağımsız

Externally peer-reviewed

Çıkar Çatışması / Conflict of interests:

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

The authors have no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Grant Support:

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The authors declared that this study has received no financial support.

Etik Kurul Onayı / Ethics Committee Approval:

Bu çalışma için etik kurul onayı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Etik Kurulu 27/28/2021 tarihli 2021/650 sayılı karar ile alınmıştır.

Ethics committee approval was received for this study from Ondokuz Mayıs University, Social Sciences Ethics Committee on 27/08/2021 and 2021/650 document number.

Yazar Katkıları / Author Contributions:

Fikir/Kavram/Tasarım - *Idea/Concept/ Design*: S.A.K., A.K., Veri Toplama ve/veya İşleme - *Data Collection and/or Processing*: S.A.K., A.K., Analiz ve/veya Yorum - *Analysis and/or Interpretation*: S.A.K., A.K., Kaynak Taraması - *Literature Review*: S.A.K., A.K., Makalenin Yazımı - *Writing the Article*: S.A.K., A.K., Eleştirel İnceleme - *Critical Review*: S.A.K., A.K., Onay - *Approval*: S.A.K., A.K.

Kaynakça / References

- Ajzen, I. (1991). The Theory Of Planned Behaviour, *Organizational Behaviour Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual review of psychology*, 52(1), 27-58.
- Akçakanat, T., Mücevher, M. H., & ÇARIKÇI, İ. H. (2014). Sözel, Sayısal ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 137-153.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6, 1-11.
- Balaban, Ö. and Özdemir, Y., (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, Cilt:32, 133-148
- Bozkurt, Ö., Aslan, Z. ve Göral, M. (2011). Yüksek Öğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program Ve Sosyal Program Karşılaştırmalı Bir Araştırma, *İstanbul: Uluslararası Yönetim Kongresi: Yeni Yönelişler Ve Sorunlar*, 2.Cilt, Bölüm VII, 822-833.
- Bozkurt, Ö. Ç. (2014). Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde Öğrencilerin Girişimci Olma Niyetlerinin İncelenmesi. *Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 27-47.
- Büyükyılmaz, O., Karakaya, A., & Yıldırım, C. (2015). Girişimcilik eğitimi alan bireylerin demografik özellikleri açısından girişimcilik eğilimleri arasındaki farklar. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Çelik, A., İnce, M. ve Bozyiğit, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirleyemeye Yönelik Bir Çalışma", *Niğde Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:3, 113-124.

- Cindiloğlu Demirer, Ü. M., & Polatçı, S. (2018). Liderliğin İş Tatminine Etkisi: Bağlılık Odaklarının Aracılık Rolü. *Is, Guc: The Journal Of Industrial Relations & Human Resources*, 20(2).
- De Pillis, E. G. (1998). What's Achievement Got to Do with it. The Role of National Culture in the Relationship Between Entrepreneurship and Achievement Motivation. *Frontiers of entrepreneurship research*, 73-87.
- Ekici, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini belirlemede planlanmış davranışlar teorisi ve girişimcilik eğitiminin rolü (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gorman, G., Hanlon, D. and King, W. (1997). Some Research Perspectives On Entrepreneurship Education, Enterprise Education, And Education For Small Business Management A Ten Year Literature Review, *International Small Business Journal*, Vol:15, No:5, 56(22).
- Gölpek Karababa, A., & Çelik, M. (2018). Girişimcilik Niyetlerinin Demografik Faktörlere Göre İncelenmesi.
- Gözek, S., & Akbay, C. (2012). Girişimci adaylarının girişimcilik eğilimleri ve sorunları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 45-60.
- Gupta, V. K., & York, A. S. (2008). Attitudes toward entrepreneurship and small business: Findings from a survey of Nebraska residents and small business owners. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*.
- Hisrich, R.D., Peters, M.P. and Shepherd, D.A (2017). *Entrepreneurship*, Mrgraw- Hill Education: Newyork.(3). 19.
- İbicioğlu, H., Özmen, Ö. G. D. H. İ., & Sebahattin, T. A. Ş. (2009). Liderlik Davranışı Ve Toplumsal Norm İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-23.
- İpçioğlu, İ. ve Taşer, A. (2009). İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/ Sayı: 10, 13-25.
- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm Ve Algılanan Davranışsal Kontrolün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cil:2, Sayı: 14.
- Kerse, G., Babadağ, M., & Kerse, Y. (2017). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Girişimsel Öz-Yetkinliğin Aracı Rolü. *Journal Of Suleyman Demirel University Institute Of Social Sciences*, 29(4).
- Koe, W. L., Sa'ari, J. R., Majid, I. A., & Ismail, K. (2012). Determinants of entrepreneurial intention among millennial generation. *Procedia-Social and Behavioural Sciences*, 40, 197-208.
- Kolvereid, L. (1996). Predictions Of Employment Status Choice Intentions, *Entrepreneurship Theory And Practice*, 21(1), 47-57.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Belirleye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. Cilt: 14, Sayı: 2.
- Kozak, M. A. ve Yılmaz, E. G. (2010). "Otel Yöneticilerinin İç Girişimcilik Algılamaları: Frigya Bölgesi Örneği". *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21 (1). 85-88.
- Krueger, A. B., & Lindahl, M. (2001). Education for growth: Why and for whom?. *Journal of economic literature*, 39(4), 1101-1136. Kuratko, D. F. (2007). "Entrepreneurial Leadership In The 21st Century: Guest Editor's Perspective." *Journal Of Leadership Ve Organizational Studies*.13 (4). 1-11.
- Linan, F., Urbano, D. and Guerrero, M. (2011). Regional Variations In Entrepreneurial Cognitions: Start-Up Intentions Of University Students In Spain, *Entrepreneurship & Regional Development*, 23(3-4), 187-215.
- Liñán, F., Moriano, J. A., & Jaén, I. (2016). Individualism and entrepreneurship: Does the pattern depend on the social context?. *International Small Business Journal*, 34(6), 760-776.
- Moore, T.W., (2003). Applying Cognitive Processes To Franchisees: The Use Of Entrepreneurial Measures To Study Franchisee Response To Constraints, *Doctorate Dissertation, University Of Cincinnati*, 1-210.

- Moriano, J.A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U. and Zarafshani, K. (2011). A Cross-Cultural Approach To Understanding Entrepreneurial Intention, *Journal Of Career Development*, Doi: 10.1177/0894845310384481.
- Patir, S., & Karahan, M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Arastirmasi/A Field Research on Entrepreneurship Education and Determination of the Entrepreneurship Profiles of University Students. *Business and Economics Research Journal*, 1(2), 27.
- Rideout, E. C., & Gray, D. O. (2013). Does entrepreneurship education really work? A review and methodological critique of the empirical literature on the effects of university-based entrepreneurship education. *Journal of small business management*, 51(3), 329-351.
- Ries, E. (2011). *The lean startup: How today's entrepreneurs use continuous innovation to create radically successful businesses*. Currency.
- Seçgin, Y. (2020). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 803-827.
- Shook, C.L. and Bratianu, C. (2010). Entrepreneurial Intent In A Transactional Economy An Application Of The Theory Of Planned Behaviour To Romanian Students, *International Entrepreneurship Management Journal*, 6, 231-347.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N., & Alkan, M. (2016). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin incelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Tung, L. C. (2011). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intention of engineering students. *City University of Hongkong: Run Run Shaw Library*, 11(1), 67-86.
- Van Gelderen, M.; Brand, M.; Van Praag, M.; Bodewes, W.; Poutsma, E. and Van Gils, A. (2008). Explaining Entrepreneurial Intentions By Means Of The Theory Of Planned Behaviour, *Career Development International*, Vol:13, No: 6, 538- 559.
- Wang, C.K. and Wong, P. (2004). *Entrepreneurial Interest Of University Students In Singapore*, Elsevier, *Technovation* (24), 163-172.
- Yıldız, H., & Zehir, C. (2019). Uygulamalı girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Mühendis adayları üzerinde bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26(2), 453-476. Yıldız, S. (2007). Girişimcilik Yüksek Lisans Projesi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahraman Maraş.
- Yüzüak, E. (2010). Üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF örneği (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).